

Дипломдық жұмыс:

*«Қазақстандағы жергілікті
басқаруды ұйымдастыру»*

Орындаған: Оразымбетова А.А

Кіріспе:

- 1. Диплом жұмысының өзектілігі*
- 2. Мақсаты*
- 3. Міндеттері*

Өзектілігі:

Нарықтық экономика механизмдерін қалыптастыру мәселелерінің арасында халықтың белгілі бір топтарын әлеуметтік қорғаудың сенімді және тиімді жүйесін жасау шаралары аса маңызды орындардың бірінде тұр, өйткені әлеуметтік «беріктік» резервінің шексіз болуы мүмкін емес. Әңгіме халықты әлеуметтік қорғаудың және халыққа кепілдік берудің қазіргі механизмдерімен салыстырғанда принципті жаңа механизмдері жайында болып отыр. Барлық деңгейлерде: республикалық, аймақтық, еңбек ұжымдары мен жеке адам деңгейінде әлеуметтік кепілдіктердің принципті жаңа жүйесін қалыптастыру қажет. Бұл оқиғада Жергілікті басқару шараларының жүйелігі мен кешендігі ерекше маңызды.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, таңдалған бітіру жұмысының тақырыбы «Қазақстандағы жергілікті басқаруды ұйымдастыру» бүгінгі күні өзекті болып табылатығына күмән жоқ.

Мақсаты:

Қазақстан үшін
жаңа тиімді, әрі әділ
жергілікті басқару
жүйесін құру.

Міндеттері:

- Қазақстандағы Жергілікті басқару жүйесінің қазіргі жағдайын тереңірек зерттеп, жаңа даму бағыттарды белгілеу;
- әлеуметтік қорғаудың экономикалық мазмұнын және белгілерін;
- халықты әлеуметтік қорғаудың ғылыми-теориялық негіздерін;
- Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласы халықты Жергілікті басқару жүйесін басқару ерекшеліктерін талдауды;
- Түпқараған ауданы халқының Жергілікті басқару жүйесін басқаруды талдауды;
- Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласы халықты Жергілікті басқару жүйесін басқару ерекшеліктерін жетілдіру жолдарын. Зерттеу нысаны: Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласы Әкім аппаратындағы Жергілікті басқару жүйесі.

Жергілікті басқару жүйесінің теориялық негіздері

Тарихи және логикалық көзқарастардың бірлігі нарықтық экономика шарттарында құралатын экономикалық категорияның, олардың күрделі ішкі құрылымын талдауды талап етеді. Жаңа категориялар экономикалық қайта құрылу нәтижесінде туындап, дамиды. Мемлекеттер арасында, мемлекет ішінде, азаматтар арасында байланыстардың өзгеруі мен дамуы қандай да бір дәрежеде олардың әлеуметтік-экономикалық түрінде, яғни экономикалық категорияға ықпалын тигізеді.

Жергілікті басқару- мемлекеттегі белгілі бір әкімшілік-аумақтық бөлік тұрғындарының және оның сайланбалы органдарының жергілікті істерді басқару жөніндегі дербес қызметі.

Қазақстан Республикасы Конституциясының (1995) “Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару” туралы 8-бөлімінде жергілікті өкілді органдардың сипатына, мақсатына және құрылу тәртібіне қатысты жалпы ережелер белгіленген. Осы бөлімнің 89-бабы бойынша, “Қазақстан Республикасында жергілікті маңызы бар мәселелерді жергілікті тұрғындардың өзі шешуін қамтамасыз ететін жергілікті өзін-өзі басқару танылады. Жергілікті өзін-өзі басқаруды тұрғындар тікелей сайлау жолымен, сондай-ақ, адамдар жинақы тұратын аумақты қамтитын ауылдық және қалалық жергілікті қауымдастықтардағы сайланбалы және басқа жергілікті өзін-өзі басқару органдары арқылы жүзеге асырады. Жергілікті өзін-өзі басқару органдарын ұйымдастыру мен олардың қызмет тәртібін заңда көрсетілген шекте азаматтардың өздері белгілейді. Жергілікті өзін-өзі басқару органдарының дербестігіне олардың заңмен белгіленген өкілеттігі шегінде кепілдік беріледі. Мемлекет олардың қызметін және олардың өкілеттігінің шегін заңдылық деңгейінде тек жалпы шеңберде белгілейді.

Жергілікті өзін-өзі басқару органдарына мемлекеттік функцияларды жүзеге асыру заңға сәйкес белгіленеді:

Қазақстан Республикасында жергілікті маңызы бар мәселелерді тұрғын халықтың өзі шешуін қамтамасыз ететін жергілікті өзін-өзі басқару танылады.

Жергілікті өзін-өзі басқаруды тұрғын халық тікелей жүзеге асырады, сондай-ақ ол мәслихаттар және халық топтары жинақы тұратын аумақтарды қамтитын жергілікті қоғамдастықтардағы басқа да жергілікті өзін-өзі басқару органдары арқылы жүзеге асырылады.

Қазақстанда жергілікті өзін-өзі басқаруды ұйымдастыру мен олардың қызметі заңмен реттеледі.

Жергілікті өзін-өзі басқару органдарының дербестігіне олардың заңмен белгіленген өкілеттігі шегінде кепілдік беріледі.

Қазіргі жергілікті басқару жүйесінің тиімділігін шектейтін негізгі кемшіліктері мыналар:

Жетілдірілмеген заңнама - әлеуметтік саланы реттейтін заңнама әлеуметтік қатерлер мен төлемдерге негізделмей, төлемдер түрлері бойынша қалыптастырылған;

Әділдігі жеткіліксіз және ынталандыру деңгейі төмен - әлеуметтік жәрдемақылар алу құқығын іске асыру кезінде салықты төлеп, азаматтық борышын атқарып жүрген еңбеккерлердің салық аудармайтындардың алдында артықшылығының болмауы;

айқындықтың жеткіліксіздігі - әлеуметтік төлемдерді алу процесін қадағалауға арналған дербес сәйкестендіру жүйесінің қалыптасу сатысында болуы

Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласы халқының жергілікті басқару жүйесінің ерекшеліктерін талдау:

Орта ғасырларда бұл жерде теңіз айлағы – Кетік қала қалашығы орналасқан. Бекініс аумағында жүргізілген археол. қазбалар нәтижесі бойынша Кетікқала қалашығы 10 – 15 ғ-ларда Еуропа мен Орталық Азияның экономикалық орталықтарымен сауда байланыстары болғанын айғақтайды. Форт-Шевченкоға қала мәртебесі берілді 1938 – 1963 ж. Шевченко ауданының орталығы, 2001. Маңғыстау облысы бағыныстағы қала болып келді. 1992 жылдан жаңадан құрылған Түпқараған ауданының орт., ауданы бағыныстағы қала.

Көрсеткіштер	2012 ЖЫЛ	2013 ЖЫЛ	2014 ЖЫЛ	2015 ЖЫЛ	2016 ЖЫЛ
1. Орташа айлық атаулы жалақы, теңге	52479	60805	67333	77611	86707
2. Ең төменгі күнкөріс минимумы, теңге	9653	12364	12660	13487	15461
3. Зейнетақының орташа көлемі, теңге	10654	13418	17090	23013	35950
4. Орташа АӘК, теңге	921,8	1149,5	1130,5	1762,1	2633,2
5. Орта мерзімді атаулы жалақының ең төменгі күнкөріс деңгейіне ара-қатынасы	18,4/81,6	20,3/79,7	18,8/81,2	17,4/82,6	17,8/82,2
6. Зейнетақының орташа көлемінің ең төменгі күнкөріс деңгейіне ара-қатынасы	90,6/9,4	92,1/7,9	74,1/25,9	58,6/41,4	43/57
7. Орташа АӘК ең төменгі күнкөріс деңгейіне ара-қатынасы	9,5/90,5	9,3/90,7	9/91	13/87	17/83
Ескерту - ҚР Статистика жөніндегі агенттігінің мәліметтері негізінде дайындалды. [9]					

Форт-Шевченко қаласы Түпқараған ауданының халықтың тұрмыс деңгейінің негізгі әлеуметтік-экономикалық индикаторларына талдау берілген.

Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласы бойынша 2016 жылы келесі жоспарлар бойынша жұмыс жасалмақ:

- 2000 жаңа жұмыс орнын ашу;
- «Модернизация ЖКХ» бағдарламасын жүзеге асыруды жалғастыру;

Жоспарланған аумақта 220 орындық 2 бала-бақша, басқа да инфрақұрылыммен қамтамасыз етілген басқа да қызмет көрсету нысандары бой көтеруі жоспарлануда.

-МЖС есебінен № 21 гимназия аумағында балабақша құрылысы.

-10 жекеменшік балабақша ашу арқылы мектеп жасына дейінгі балаларды балабақшамен қамтамасыз ету.

«Бизнестің жол картасы – 2020» бағдарламасы жүзеге асыру жобалары(семинарлар, дөңгелек үстелдер).

108 үйді қамтып, 7 м2 ескі үйлерді алып тастау бойынша жобаны жүзеге асыру.

Қазақстан Республикасының «Мемлекеттік қызмет туралы» және «Жергілікті мемлекетті басқармасы туралы» заңдарына сәйкес Қазақстан Республикасында әлеуметтік бөлімнің ережесі бекітілді.

Әлеуметтік сала бөлімі Форт-Шевченко қаласының құрылымдық бөлімшесі және өзінің қызметіне ҚР Конституциясы, «Мемлекеттік қызмет туралы», «ҚР еңбегі туралы», «Коррупциямен күрес туралы», «ҚР тілдер туралы», «Әкімшілік процедуралар туралы», «Қағидалы заңдар актісі туралы» заң, ҚР Президентінің Жарлығы, ҚР Үкіметінің қаулысы, мемлекеттік қызметкерлердің қызмет этика ережелері және сол сияқты қағидалы актілері кіреді. Бөлім алдында келесі міндеттер тұр: ҚР Конституциясының, Заңдарының, Жарлықтарының, Қаулыларының, Қазақстан-2030 стратегиясының, ҚР Президентінің Жолдауы және қала, аудан әкімдерінің шешімдері мен өкімдерінің орындалуын тексеріп қадағалау. Аудан қызметінің шамасына қарай стратегиялық және тактикалық бағытты өңдеу, концепциялар, жоспарлар мен мемлекеттік бағдарламаларын дамытып, іске асыруына белсене араласу. Әлеуметтік салада мемлекеттік бағдарламалы құжаттардың реформалық бағытын іске асыру, насихаттау және оны түсіндіру. Аудан қызметтерінің тәжіірбелік қызметін теңестіру және жұмыспен қамту орталығы мен әлеуметтік бағдарламасымен жұмыс жасау, үйде қызмет көрсету бөлімі, денсаулықты сақтау мекемелері, санитарлық-эпидемиологиялық қызметтер басқармасы, ауданның мемлекеттік зейнет ақы төлеу және ҰОС ардагерлер одағы, дәріхана жүйелері, емдік-профилактикалық мекемелері және денсаулықты сақтау сұрақтарымен айналысатын мекемелермен қатынасып жұмыс жасау.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА
РАХМЕТ!!!

